

A Győri Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt indított perében a Veszprémi Törvényszék 2019. május 22. napján kelt 4.P.20.074/2019/17/I. számú ítélete ellen a felperes által 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, mellőzi a kölcsönszerződésnek a kamat éves, százalékban kifejezett mértéke felültetésének hiányából eredő érvénytelensége miatti érvényessé nyilvánítását, megállapítja, hogy a peres felek között 2008.04.17. napján létrejött HIT1358008 számú kölcsönszerződés az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezések tisztességtelensége miatt érvénytelen.

Mellőzi az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezéseit.

Az érvénytelenség jogkövetkezményei levonása tekintetében az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperes másodfokú perköltségét 122.750 (Egyszázhuszonkettőezer-hétszázötven) Ft-ban, az alperes másodfokú perköltségét 19.050,- (Tizenkilencezer-ötven) Ft-ban állapítja meg.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes az általa megvásárolni kívánt Peugeot Boxer típusú tehergépjármű 2.000.000,- Ft-os vételára kiegyenlítéséhez szükséges 1.600.000,- Ft összegű kölcsön kapcsán nyújtott be finanszírozási kérelmet az alpereshez. Az alperes 2006. november 1. napjától hatályos hirdetménye magánszemélyszerződő félfinanszírozási kérelme esetén mellékletként csatolandó dokumentumként határozta meg a forgalmi engedély, személyi igazolvány, jogosítvány (útlevél, vagy adókártya), illetve egy maximum egy hónapos közüzemi számla másolatát.

A felek között **2008. április 17-én a HIT1358008 számon egyedi kölcsönszerződés** jött létre, melynek részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységre vonatkozó **HIT/2006.05.31. sz. Üzletszabályzata** (a továbbiakban: Üzletszabályzat). A szerződéskötés során az alperest a **Cég 1 Kft.** képviselte. Az egyedi kölcsönszerződés szerint az alperes 72 hónapi futamidőre 1.600.000,- Ft összegű, svájci frank alapú kölcsönt nyújtott a felperesnek. A havi törlesztőrészlet összege 35.762,- Ft, az összes törlesztőrészletet 2.574.864,- Ft volt.

A kölcsönszerződés részét képező Üzletszabályzat I/6. és I/7. pontja szerint a kölcsönbe vevő választhatott a normál deviza konstrukció - melynél az adós a kamatváltozás I. és II.-t a kölcsönbe adó hirdetménye szerint volt köteles megfizetni -, illetve a fix deviza konstrukció - melynél az adóssal a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik - között.

A felperes az egyedi szerint a **normál deviza konstrukciót választotta**, a kamatváltozás I-t és kamatváltozás II-t (árfolyamváltozás) a kölcsönbe adó hirdetménye szerinti gyakorisággal vállalta megfizetni (Kölcsönszerződés 8./ pont).

Az Üzletszabályzat - egyebek mellett - az alábbiakat tartalmazza:

I/17. mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem;

I/22. árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam;

I/23. **rendkívüli árfolyam esemény**: rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által fogatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenció sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja;

I/24. mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján;

I/25. kamatváltozás:

a./ **kamatváltozás I.**: a mértékadó kamatláb pénzügyi piacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében, a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet;

b./ **kamatváltozás II.** (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi **képlet** szerint meghatározott kamatkülönbözet:

kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x[(fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam)-1].

Az Üzletszabályzat IV/4. pontja szerint, hogy a hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani. A képlet alapján kiszámított induló ügyleti kamat mértéke 17,46%.

Az Üzletszabályzat IV/6. pontja szerint az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II-t a hitelező utólag - a hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a hitelező a ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II-t kiterheli, illetve jóváírja.

Az V/6. pont szerint amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a **kölcsönbe vevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat**. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása.

A **kölcsönszerződés** 2014. szeptember 9. napján **teljesítés folytán megszűnt**. A felperes összesen a szerződés alapján 3.441.559,- Ft-ot fizetett meg az alperesnek. A 2014. évi XL. tv. - DH2 tv. -

szerinti elszámolás alapján a tisztességtelenül felszámított összeget az alperes 64.767,- Ft-ban állapította meg utalta a felperesnek.

* * *

Felperes keresetében- a deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozva **a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását és az alperes 901.928 forintban történő marasztalását kérte.**

I. Arra hivatkozott, hogy a perbeli szerződés **forintkölcsönnek minősül**. Az egyedi szerződésből nem állapítható meg, hogy forintban kifejezett havi törlesztőrészleten felül más fizetési kötelezettsége is lenne, abból a kölcsön deviza alapúsága nem vezethető le. Az egyedi szerződés és a mellékletének minősülő Üzletszabályzat egymástól eltérő rendelkezéseire figyelemmel a rPtk. 205/C. §-a alapján a szerződés forint kölcsönnek minősül. A finanszírozási kérelem II. számú dokumentumból kitűnően az induló ügyleti kamat 17,05 % volt, a THM 19,91 %. E magas kamat is azt támasztja alá, hogy a perbeli jogügylet nem deviza alapú, hiszen a Kúria 6/2013. PJE határozata 2. pontja értelmében az adós amiatt fizet az árfolyamkülönbözetet, mert azt ellentételezi az alacsony kamat.

II. Keresetmódosításában hivatkozott arra is, hogy a szerződés érvénytelen a kamat, költségek és díjak éves százalékos mértékének meghatározása hiánya és amiatt is, s mivel így a THM százalékos mértéke sem lehet valós. (rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pont)

III. Amennyiben a szerződés mégis deviza alapú kölcsön, úgy- az árfolyamkockázatot kockázatfeltárás nélkül reá hárító rendelkezés tisztességtelensége miatt- **érvénytelen.**

Az ügyletkapcsán nem történt kockázatfeltárás. Nem készült külön kockázatfeltáró nyilatkozat. Kockázatfeltárásnak az egyedi szerződés 7. pontja, illetve az Üzletszabályzat V.6. pontja sem tekinthető. Az Üzletszabályzat V.6. pontja telepítette rá a deviza alapú kölcsön vonatkozásában az árfolyamváltozásból eredő kockázatot, de az csak a kockázat telepítése, nem feltárása. E pont - megfelelő tartalma esetén is - csak akkor minősülhetne kockázatfeltárásnak, ha azt - mint speciális szerződési feltételt - külön megtárgyalta volna vele az alperes. A kockázatfeltáró nyilatkozat alkalmazásának elmaradása miatt a PSZÁF bírságot is szabott ki az alperessel szemben, ha az Üzletszabályzatban szereplő tájékoztatás a külön kockázatfeltáró nyilatkozatot pótolta volna, úgy erre nem kerül sor.

Az alperes az **árfolyamkockázat mibenlétét** nem ismertette, nem részletezte, hogy annak **mi a hatása** az általa fizetendő **törlesztőrészletekre**. A szerződés egyetlen feltétele sem rögzíti azt, hogy a törlesztőrészlet összege **korlátlanul emelkedhet**, s ez **kizárólag őt terheli**. Az alperes már a 25 %-os mértékű árfolyamemelkedést is rendkívülinek prognosztizálta, így nem lehetett számítani ennél magasabb árfolyamemelkedésre.

A szerződés alperes által tájékoztatásnak tekintett rendelkezései **egymástól elszigetelten**, az Üzletszabályzat különböző fejezeteiben kerültek rögzítésre, összefüggései nem áttekinthetőek. A Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i állásfoglalásában foglaltaknak nem felel meg az Üzletszabályzatban nyújtott tájékoztatás, ha maga az alperes is csak több rendelkezés együttes értelmezéséből következteti ki annak tartalmát.

A szerződéskötés időpontjában az alperesnek - mint professzionális pénzügyi intézménynek - már tudnia kellett arról, hogy az 1009/2008. (II.25.) Kormányrendelet megállapította az intervenció sáv

megszüntetését, melynek következtében a svájci frank árfolyama jelentősen ingadozni kezdett. Erről azonban elmulasztotta őt tájékoztatni.

A hiányos tájékoztatás ráadásul nem volt **időszerű**. Nem igazolt, hogy a szerződést kellő időben hazavihette volna áttanulmányozása érdekében. (EUB C-51/2017.)

A leglényegesebb devizaelemre vonatkozó szerződési feltétel kiesése folytán nem teljesíthető a szerződés, azt **forinthitelként kell elbírálni** (rPtk. 239. § (2) bekezdés). A szerződésből eredő valamennyi kötelezettségének eleget tett, a jogügylet 2014. szeptember 9. napján lezárásra került. Az alperes összesen 2.574.864 forintot illette meg, ezzel szemben megfizetett 3.541.559 forintot. Az alperes a DH törvények alapján visszafizetett részére tisztességtelenül felszámítottak minősülő 64.767 forintot így a különbözeti 901.928 forintot köteles visszafizetni.

* * *

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes kishaszon-gépjárművet vásárolt, így **nem minősül fogyasztónak**, emiatt a rPtk. 209/A. § (1) bekezdése értelmében csak a kikötések megtámadására jogosult, az erre nyitva álló határidőt (rPtk. 236. § (1) bek.) azonban elmulasztotta. Fogyasztói minősége hiányában nem vonatkozik rá a rHpt. 203. §-a, illetve a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozata sem.

Arra az esetre, amennyiben a felperes fogyasztónak minősül, arra hivatkozott, hogy a rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja szerinti érvénytelenség megállapítására irányuló kérelem a Pp. 146/A. §-a szerinti meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül. Ha a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja csorbult is, abban az esetben a szerződés a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánítható 17,46 %-os mértékű kamat alapulvételével.

A jogszabály szerinti tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. Annak megsértéséhez sem a rPtk., sem a rHpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét.

Hasonló esetben a Kúria a rPtk. 205/B. § (2) bekezdése megsértését nem állapította meg (BH2016.178.), azon elvi alapról kiindulva, hogy a szerződéskötés időpontjában a gazdasági-pénzügyi életben a devizaalapú kölcsönszerződések ismertek, elterjedtek, a szokásos gyakorlat részei voltak, így az általános szerződési feltételekben szereplő kikötések **külön figyelemfelhívás nélkül is a szerződés részévé válnak**.

Sem az uniós, sem a nemzeti jog **nem ír elő külön íven teljesítendő tájékoztatási kötelezettséget**. Az EUB C-51/2017. számú döntése értelmében annak mérlegelése során, hogy a szerződés elsődleges tárgya meghatározására vonatkozó feltétel megfogalmazása világos és érthető-e a szerződés összes feltételét figyelembe kell venni, és **a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre tekintettel kell lenni**. Az EUB C-26/13. számú ítélete is a szerződés összes feltételének tulajdonít jelentőséget (67. pont), és figyelembe veendő a szerződéskötés során közzétett reklám és tájékoztatás is (74. pont). Emiatt **a Kúria állásfoglalása sem célozhatja azt, hogy a tájékoztatás csak akkor megfelelő, amennyiben az egyetlen pontba sűrített**.

A jogviszony tartalmát az egyedi kölcsönszerződés, az Üzletszabályzat és a Hirdetmény együttesen határozzák meg. Az **egyedi szerződés VIII. pontja** maga is utal az árfolyamkockázatra. A felperes

az egyedi szerződésben a kamatváltozás I. és II. elszámolására az úgynevezett „normál devizakonstrukciót” választotta. Az Üzletszabályzat I/6., I/17., I/20., I/22., I/23., I/24., I/25.b., c. és V/6. pontjai átolvasása és értelmezése mellett tisztában kellett lennie a felperesnek azzal, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár. Az árfolyamváltozásból eredő kötelezettségek **kiterhelésének módját** pedig az Üzletszabályzat IV.6. pontja, mértékét I/25.b. pontja részletezi. A Kamatváltozás II. szövegezéséből egyértelmű, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, erre utal a „rendkívüli árfolyamesemény” fogalom is. Az 1009/2008. (II.25.) Kormányrendelet pedig nem vonatkozik a CHF alapú szerződésekre. A tájékoztatási kötelezettsége a 6/2013. számú PJE határozat értelmében nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

A szerződési feltételek áttanulmányozása, megértése kapcsán a felperest is együttműködési kötelezettség terheli. A felperes maga sem állította, hogy az Üzletszabályzat áttanulmányozására időt kért, s az alperes ennek biztosításától elzárkózott volna (BH2012.247.). Az Üzletszabályzatot a kölcsönszerződés aláírásával a felperes kifejezetten elfogadta, azt megismertnek és megértettnek, magára nézve kötelezőnek ismerte el, ennek ellenkezőjét - az okiratban foglaltakkal szemben - neki kell bizonyítani.

* * *

Az elsőfokú bíróság ítéletében a peres felek között 2008. április 17-én HJT1358008 szám alatt létrejött kölcsönszerződést - a szerződéskötés időpontjától - érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértéke 17,46%. Megállapította, hogy a HIT/2006.05.31. számú üzletszabályzat XIII/6. pontjában foglalt illetékességi kikötés tisztességtelen. Egyebekben a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 57.150,- Ft perköltséget.

Mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy a peradatai (a kölcsönigénylés és mellékletei, a felperes által csatolt iratok) alapján **a felperes fogyasztónak**, a kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek **minősül**, amit alátámaszt az is, hogy a felperessel az alperes a DH2 törvény alapján elszámolt.

Az Üzletszabályzat XIII.6. pontja szerinti illetékességi kikötés tisztességtelenségét a 2/2011. PK vélemény 5.a. pontjában foglaltak alapján állapította meg, melyre figyelemmel az alperes illetékességi kifogását alaptalannak minősítette.

A **rHpt. 213. § (1) bekezdés c)** pontjára alapított keresetmódosítást az eljárás folyamán P.20.568/2017/22/I. számú végzésével, mint meg engedett keresetváltoztatást ugyan elutasította, de a nyilvánvaló semmisséget hivatalból is észlelnie kellett [2/2012. (XII.10.) PK vélemény 9.a. pont; 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4.a. pont]. **A kamat éves százalékos mértékének** meghatározottsága formai hiányosság, az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető volt, e téren a felek kérelmeihez sem volt kötve (1/2010. (VI.28.) PK vélemény 7. pont), ezért az alperes által kiszámított és az elszámolólevélben közölt érvényes ügyleti kamat mértékét alapul véve a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése alapján az ügyleti kamat százalékos mértékének meghatározásával a szerződést érvényessé nyilvánította.

Rámutatott, hogy a THM mértékét a szerződés százalékosan tartalmazza, így a **rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja** alapján a semmissége nem állapítható meg, ezzel összefüggő megtámadási keresetet pedig a felperes nem terjesztett elő.

Az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő rendelkezések tisztességtelensége nem állapítható meg. Az egyedi szerződés és az Üzletszabályzat az árfolyamkockázat felperesre telepítését, illetve az árfolyamváltozás törlesztőrészletre gyakorolt hatását **megfelelő formában, világosan és érthetően** tartalmazzák. A rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti kockázatfeltárásnak a lakossági ügyfél esetén sem kell külön nyilatkozatban szerepelnie, az teljesíthető a szerződésben is. A szerződés részét képező **Üzletszabályzat V.6. pontja** alapján egyértelmű, hogy a felperes felső határ nélküli árfolyamváltozásból eredő kockázatot vállalt, ezt támasztja alá az Üzletszabályzat **I/23. pontja** is, mely szerint az árfolyam szélsőséges mértékben is megváltozhat, illetve az **I/25.b. pontja**, melyből az is következik, hogy az árfolyamváltozás maga után vonja a törlesztőrészlet változását.

A felperesnek mindenképpen mérlegelnie kellett a fentieket akkor, amikor az Üzletszabályzatban megtalálható két fizetési konstrukció közül a normál devizakonstrukciót választotta. Nem gondolhatta azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy őt az csak korlátozott mértékben terheli (Kúria 2/2014. PJE). A Kúria 6/2013. számú PJE határozata szerint a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. A rPtk. 4. § (4) bekezdése alapján az a felperes terhére esik, ha nem olvasta el a szerződést, vagy annak ellenére, hogy egyes rendelkezéseit nem értette meg, nem kér tájékoztatást az alperestől. Személyes meghallgatása során a felperes úgy nyilatkozott, hogy bár nem tudta mit jelent a svájci frank alapú hitel, erre nem kérdezett rá, és lehetségesnek tartotta azt is, hogy a szerződést elolvasása nélkül írta alá.

* * *

Felperes pontosított fellebbezésében (Pf.14.) - tartalma szerint - az elsőfokú ítélet megváltoztatásával kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének (közbenső ítélettel történő) megállapítását az árfolyamkockázati tájékoztatás hiánya miatt.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet sérti a rHpt. 203. § (6), (7) bekezdését, a 2008/48. EKG Irányelvben foglaltakat, a rPtk. 205. § (3) bekezdését, 205/C. §-át és 209. § (1) és (4) bekezdését, a 2/2014. PJE 3. pontjában foglaltakat, az EUB C-51/2017. és 118/2017. számú ítéleteiben foglaltakat, az Alaptörvény R. cikk (2) bekezdését és XXVIII. Cikk (1) bekezdését.

Keresetét alátámasztandó csatolt a perbelivel azonos, az egyedi kölcsönszerződés és Üzletszabályzat keresetben érvényesített okból fennálló érvénytelenségét megállapító ítéleteket (Győri Ítéltábla Pf.III.20.057/2019/7/I., Fővárosi Ítéltábla 34.Gf.40.087/2019., 36.Gf.40.746/2018.).

Megismételte korábbi érvelését annak kapcsán, hogy a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltaknak megfelelő, általa alá is írt kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, az árfolyamváltozásból eredő kockázatot reá telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelenek. Az átlagos fogyasztó számára a rPtk. 207. §-a szerinti értelmezési szabály alkalmazásával ezekből a feltételekből nem derül ki az, hogy az árfolyam különbözet kizárólag a fogyasztót terheli és a törlesztő részlet korlátlanul emelkedhet, az elsőfokú bíróság e rendelkezéseket mögöttes tartalommal saját értelmezése alapján töltötte ki.

Az elsőfokú bíróság ítékezése alapjául elfogadott Üzletszabályzat V.6. pontja nem teszi egyértelművé a felperes kockázatvállalásának konkrét tartalmát, abból nem derül ki egyértelműen, hogy a forint gyengülése esetén fizetési kötelezettsége megnő, és annak mértéke korlátlan. **A szerződésből le nem vezethető tartalmat az alperes is csak több rendelkezés együttes értelmezéséből következteti ki.** Ráadásul az Üzletszabályzat I.25.b. pontja **megtévesztő**, mert

kamatváltozásként nevesíti az árfolyamváltozást. A kockázat megértését nehezítette az is, hogy a devizakonstrukcióval kapcsolatos rendelkezések egymástól elszigetelten, az Üzletszabályzat különböző fejezeteiben kerültek rögzítésre, ezáltal azok összefüggései nem áttekinthetőek. A **mozaikszerű szerződési feltételek** nem teszik érthetővé és világossá a kockázatvállalás tartalmát, így az árfolyamkockázatot reá hárító rendelkezés tisztességtelensége miatt a szerződés teljes érvénytelensége állapítható meg.

A tájékoztatás tartalma körében az elsőfokú bíróság törvénysértően zárta ki az alperes képviselőjének meghallgatását azzal az indokkal, hogy a szerződéskötéstől eltelt 10 éves időtartamra tekintettel a tanú meghallgatása mellőzhető. A bíró nem döntheti el előre a bizonyítási eljárás sikertelenségét. Bár elsődleges álláspontja az, hogy e bizonyítás is csak akkor lenne lefolytatandó le, ha készült volna külön, aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat.

Fellebbezése kiegészítéséhez jogi álláspontját alátámasztó jogerős ítéleteket csatolt. Utalt arra, hogy az Üzletszabályzat V.6. pontja csak a EUR/CHF keresztárfolyamának változására utalva tartalmaz kockázat telepítést, a Ft/CHF árfolyamváltozás esetére nem. Az alperes érvelése szerint a szerződésben elszórtan szereplő 11 feltételből kellett volna megértenie, hogy a törlesztő részleteken felül milyen fizetési kötelezettség terheli árfolyamváltozás címén. Ezzel szemben a Kúria Konzultációs Testülete 2019.04.10-i Emlékeztetője szerint, ha a tájékoztatásból nem derül ki, hogy az árfolyamváltozás valós, nincs felső határa, a törlesztőrészlet jelentősen megemelkedhet, illetve a tájékoztatás tartalma a mozaikszerű tájékoztatásból csak kikövetkeztethető, akkor a kockázat nem terhelheti a fogyasztót. Az elszámolásra a Kúria 2019.06.19.-i állásfoglalásában foglaltakat tartotta irányadónak.

* * *

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Korábbi érvelése fenntartása és részbeni megismétlése mellett rámutatott, hogy az egyedi szerződés 8. pontjában és az Üzletszabályzat V/6. pontjában a felperes kifejezetten vállalta az árfolyamváltozás Hirdetmény szerinti megfizetését. Az árfolyamváltozásból eredő kötelezettségek kiterhelésének módját az Üzletszabályzat IV.6. pontja, mértékét I/25.b. pontja részletezte. Hivatkozott a Debreceni Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék egyedi ügyekben hozott döntéseire.

Kiemelte, hogy a szerződés, az Üzletszabályzat és az ügyleti képviselő tájékoztatása együttesen a tájékoztatási kötelezettsége teljesítését igazolja. A felperesi érveléssel szemben a tájékoztatásra vonatkozó rendelkezések tipikusan egy helyen az Üzletszabályzat I. fejezetében - a fogalom meghatározások között - találhatóak, így nincsenek elrejtve, elszórva. A szerződés érvényessé nyilvánítása esetén a tartozás mértéke (a kölcsön összege) a lerovó (forint) pénznemben határozandó meg, a szerződés szerint devizában meghatározott költségek, díjak, jutalékok a szerződéskötéskori MNB árfolyamon számítandóak át forintba, s a teljesítéseket is forintban kell elszámolni. A tőkeösszeg forintosítása azonban nem felel meg az 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 8. pontja szerinti értékegyensúly követelményének, emiatt a kamat mértéke a ténylegesen a szerződésbe foglaltnál magasabb kell, hogy legyen.

* * *

A felperes fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság a kereset jogalapja - az érvénytelenség - körében a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges és egyben elégséges körben feltárta, s azt helyesen állapította meg, abból azonban téves jogi következtetés levonásával jutott arra, hogy a deviza alapú kölcsönszerződésben

az árfolyamkockázatot a felperesre - mint fogyasztóra - terhelő szerződési kikötések tisztességesek, s emiatt tévesen utasította el a felperes érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló keresetét.

A tipizált fogyasztónak az árfolyamkockázat valós tartalmával nem kell tisztában lennie, az erre vonatkozó konkrét, egyedi tájékoztatás megtörténtét és tartalmát a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania. Az alperes e kötelezettségének az egyedi szerződés és az Üzletszabályzat általa megjelölt pontjaival, s tanú meghallgatása útján nem tudott eleget tenni. Az alábbiakban részletesen kifejtettek szerint az alperes által az egyedi szerződésben és az Üzletszabályzatban a termék deviza alapúságához nyújtott tájékoztatás nem lép túl a szerződés tartalmát kitöltő rendelkezések ismertetésén, az sem formájában, sem tartalmát tekintve nem felel meg a tájékoztatással szemben elvárt követelményeknek, hiányzik belőle a figyelemfelhívó jelleg.

Árfolyamkockázati tájékoztatás

A per tárgyát képező kölcsön a rHpt. 2. számú melléklete III. 5. pontja szerinti fogyasztási, emellett a III.13. pont szerinti lakossági kölcsönnek minősül, de egyúttal fogyasztói kölcsönszerződés is, melyre kiterjednek a rHpt. 203. § (6) (7) bekezdése és a DH1 és DH2 törvények rendelkezései is.

A rHpt. 203. § (6) bekezdése értelmében az olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely deviza hitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, melynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja. A rHpt. 203. § (7) bekezdése szerint a (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.

A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések esetén a felek közötti információs egyensúly hiány ellensúlyozásaként előírt rHpt.203.§-a szerinti tájékoztatási kötelezettség kapcsán **a 6/2013. PJE határozat 3. pontja** arra mutatott rá, hogy amennyiben az árfolyamkockázat vonatkozásában az átlagos fogyasztó számára felismerhető, hogy az kizárólag őt terheli, s hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, úgy a vizsgált kikötés tisztességtelensége nem állapítható meg.

A tájékoztatás tartalmával kapcsolatosan a **Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. november 9-10. napján megtartott Értekezletén elfogadott értelmezés** szerint a tájékoztatásból ki kell tűnnie, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa és az árfolyamváltozás lehetősége valós, azaz a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. Az árfolyamkockázat valós tartalmára vonatkozó konkrét és egyedi tájékoztatás megtörténtét és tartalmát a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania. A rHpt.203.§ mögött meghúzódó jogalkotói szándék ugyanis abból indul ki, hogy az átlagos fogyasztónak az árfolyamkockázat valós tartalmával nem kell tisztában lennie, azt a pénzügyi intézménynek egyedileg, konkrétan el kell magyaráznia a fogyasztó számára. (Emlékeztető II. napirend, A/I/2. pont)

Az **EUB C-186/16.** számú ítéletben megjelenő követelményként a pénzügyi intézmény fogyasztó megalapozott döntéséhez szükséges tájékoztatásának ki kell terjednie a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletre gyakorolt hatására. A hitelfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza

alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénz, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik, különösen, ha a kölcsönt felvevő fogyasztó nem az adott kölcsön devizanemében kapja a jövedelmét. A C-186/16. számú ítéletben megfogalmazottakat megismételte az **EUB C-51/17.** számú döntése is a harmadik kérdés kapcsán adott válaszában.

A **Kúria Konzultációs Testülete 2019.04.10-i ülésén** a PJE határozatokban foglaltakat az EUB C-186/16 és C-51/17. sz. határozatai ismeretében is fenntartotta. (Lásd Kúria devizahiteles pereket tárgyaló Konzultációs Testülete 2019.04.10-i ülésének Emlékeztetője 8.-9. pont) Az Emlékeztető szerint akkor megfelelő a tájékoztatás, ha abból kitűnik, hogy

-a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozás lehetősége **valós**, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet,

-nem elhanyagolható mértékű,

-nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet.

Amennyiben a tájékoztatás a fenti tartalmi elemeket felölelte, úgy a külön kockázatteltérő nyilatkozat (ennek hiányában a szerződés aláírása alapján) - a fogyasztó általi ellenkező bizonyításáig - feltételezni kell, hogy az árfolyamkockázat mibenléte és annak korlátozás nélkül kizárólag őt terhelő volta a fogyasztó számára világos és érthető volt, illetve az kellett, hogy legyen. Ekkor a pénzügyi intézmény által csatolt és a fogyasztó által aláírt (de legalábbis megismert), s a tájékoztatás lényeges tartalmát is rögzítő kockázatteltérő nyilatkozattal szemben már a fogyasztót terheli annak bizonyítása, hogy az okiratban foglalt tájékoztatást ténylegesen nem kapta meg, annak tartalma eltért a nyilatkozatban foglaltaktól, illetve kiegészítő tájékoztatásra tekintettel alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott. (2/2014 PJE indokolás III./1. pont)

* * *

Arra helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti kockázatteltérésnek lakossági ügyfél esetén nem kell feltétlenül külön okiratban szerepelni, az teljesíthető a szerződésbe integráltan is. Nem igazolta a per során az alperes, hogy az írásban nyújtott kockázatteltérést meghaladóan szóban mennyiben került sor többlet tájékoztatására, s ha igen, annak mi volt a tartalma, így az ítéletablának is **kizárólag az egyedi szerződésből és az Üzletszabályzat rendelkezéseiből kellett kiindulni.**

Önmagában az, hogy a szerződés tartalmazza a kirovó és lerovó pénznem megjelölését és a működési mechanizmust, melyen keresztül a kirovó pénznem deviza árfolyamának változása hat az adós által lerovó pénznemben teljesítendő törlesztőrészlet összegére, még nem jelenti azt, hogy e szerződési feltételek az árfolyamkockázat mibenléte és viselése tekintetében világosak és érthetőek, és a fogyasztó számára megfelelő tájékoztatást nyújtanak. Ennek megállapításához az is szükséges, hogy a fogyasztó - a szerződéskötést megelőzően, kellő időben - olyan tartalmú tájékoztatást kapott a pénzügyi szolgáltatótól az árfolyamkockázatról, mely alapján az árfolyamváltozás rá nézve gazdaságilag hátrányos következményeit is megfelelően értékelni tudta.

A konkrét esetben **a rendkívül szegényes tájékoztatásból** az ügylet kockázatát a fogyasztónak az egyedi szerződés egyes pontjainak és az Üzletszabályzat különböző fejezeteinek (I. és V.) szétszórta (**mozaikszerűen**) elhelyezett rendelkezéseinek egybevetéséből kellene kikövetkeztetni, ami a fogyasztótól el nem várható elemzést, aktivitást igényel. Ráadásul a több ponton **téves, illetve**

félreérthető tartalmú tájékoztatás alapján - ez a fentiek szerint el nem várható aktivitás - sem vezetne a fogyasztó megfelelő informáltságához.

Az alperes által adott tájékoztatásból az **árfolyamkockázat léte kikövetkeztethető**. Az egyedi kölcsönszerződés 7. pontjából a mértékadó devizanemre (CHF), míg 8. pontjából arra a következtethet az adós, hogy a normál devizakonstrukció választásával az Üzletszabályzatban részletezett úgynevezett Kamatváltozás I.-t és a Kamatváltozás II.-t (árfolyam) az alperesi Hirdetmény szerinti gyakorisággal köteles megfizetni. Az Üzletszabályzat V.6. pontjából következően - mivel a mértékadó devizanem nem magyar forint -, a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat is vállalja.

Ugyan nem kell a tájékoztatásnak kifejezetten a „korlátlan”, „felső korlát nélküli” kifejezéseket tartalmaznia, de a perbeli Üzletszabályzatból **nem vonható le arra vonatkozó következtetés, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatnak nincs felső határa**. Önmagában abból, hogy az Üzletszabályzat I/23. pontja rendkívüli árfolyameseményként nevesíti az árfolyam szélsőséges mértékű, 25 %-ot meghaladó növekedését, nem következik az, hogy az adós által vállalt kockázat felső határ nélküli.

Az Üzletszabályzat V.6. pontja ráadásul - **félreérthető módon - utal** az EUR vonatkozásában a mindenkor **intervenciós sáv nagysága alapján a kockázat limitáltságára**, melyhez kapcsolódóan azt jelzi, hogy egyéb devizák esetén az adott deviza és az EUR keresztárfolyamának változása is további kockázatot jelent. Ez alkalmas azon téves képzetet keltésére, hogy mivel a forint és az EUR árfolyamváltozása vonatkozásában - az intervenciós sávval - beépítésre került egy korlát, ez - bár áttételesen - de érvényesülhet az egyéb devizák vonatkozásában is. Emellett **e tájékoztatás nyilvánvalóan téves (idejétmúlt) is volt**, mert a szerződés megkötésének időpontját megelőzően az 1050/2003. (VI.4.) Kormányhatározat szerinti intervenciós sáv az 1009/2008. (II.25.) számú Kormányhatározattal eltörlésre került.

Amiatt is megtévesztő jellegű a tájékoztatásnak tekintett szerződési rendelkezés, mert a kamatváltozásból eredő kockázatot Kamatváltozás I. címszó alatt szerepelteti, ugyanakkor **az árfolyamváltozásból eredő kockázatot is kamatváltozásnak nevezi** (Kamatváltozás II. címszó alatt). Ez abban az esetben is megtévesztő, ha mellette zárójelben megjeleníti, hogy az tényleges tartalma szerint az árfolyamváltozásból eredő kockázatot takarja.

Az alperes által felhívott szerződési rendelkezések **nem utalnak arra sem - figyelemfelhívó jelleggel -, hogy a törlesztőrészletek akár jelentősen is megemelkedhetnek**, s a választott devizához képest a forint leértékelődése a törlesztőrészletek olyan növekedéséhez vezethet, mely a fogyasztó számára gazdaságilag is nehezen elviselhetővé válhat.

A fentiekre tekintettel az Üzletszabályzat I/6., I/17., I/20., I/22., I/23., I/24., I/25. b., c. pontja és V/6. pontja, valamint IV/6. pontja és az egyedi szerződés 7. és 8. pontja együttes értelmezése sem felel meg a deviza alapú kölcsönből eredő árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés világos és érthető jellege kapcsán támasztott követelménynek, emiatt az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezések tisztességtelennek és a szerződés érvénytelennek minősül. (A rPtk. 2009. XXXI. törvénnyel módosított 209.§ (4) és (5) bekezdése szövegezésének megfelelő értelmezés az irányadó a módosítást megelőző időszakra is, mert ez minősül a 93/13/EGK irányelv 5. cikkével összhangban álló értelmezésnek.)

Minderre figyelemmel az ítéletábra a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, s a rPp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a per tárgyát képező kölcsönszerződés érvénytelenségét. A teljes érvénytelenség megállapítása szükségképpen maga után vonta az elsőfokú ítélet éves százalékos kamat meghatározásával a szerződést érvényessé nyilvánító rendelkezése mellőzését. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása tekintetében az ítéletábra az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította, melynek során az elsőfokú bíróságnak figyelembe kell vennie a Kúria 2019 júniusában e tárgyban kiadott tájékoztatásában foglaltakat is.

A közbenső ítélet alapján nem lehet állást foglalni a tekintetben, hogy a felperesi kereset milyen mértékű pernyertességet eredményez, ezért az ítéletábra mellőzte az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezéseit, s a felek másodfokú perköltségét a rPp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította. (Legfelsőbb Bíróság 4/2009. (XII.14.) PK vélemény)

Másodfokú perköltséggént a felperes oldalán az általa kért 50.600 Ft útiköltséget és ügyvédi munkadíjat, és a lerótt 72.150 Ft fellebbezési illetéket vette figyelembe. Az alperes oldalán az őt képviselő ügyvéd munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján a kifejtett tevékenységgel arányban határozta meg, figyelembe véve, hogy az alperesi képviselő a másodfokú tárgyaláson nem jelent meg.

Győr, 2020. január 30.

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró